

In 2006 krijgt Niemans' vader Henk op tachtigjarige leeftijd een beroerte. Hij valideert in het zorgcentrum waar zij destijds zelf ook werkte, zodat ze een oogje in het zeil kan houden. Als hij terugkeert naar zijn hoekwoning in Betondorp, merkt Niemans dat hij langzaam achteruitgaat. "Mijn vader ging altijd onberispelijk gekleed over straat. Het viel me op dat zijn overhemden ongestreken waren, dat hij zichzelf minder goed verzorgde. Hij vergat te eten en te drinken. Ook met geld deed hij rare dingen. Hij raakte zijn grip op de realiteit kwijt." Haar vader blijkt te kampen met een voortschrijdende dementie. Niemans, die inmiddels vanwege een versleten knie, rug en heup is afgekeurd, bezoekt hem soms vier keer per dag, doet boodschappen met hem en ondersteunt hem bij het huishouden.

Ze doet er alles aan om ervoor te zorgen dat haar vader zelfstandig kan blijven wonen. "Ik heb zijn vertrek naar een verzorgingshuis uiteindelijk zeven jaar kunnen uitstellen." Zeven jaar waarin haar vader zich de man kan blijven voelen die hij altijd is geweest: een trotse heer. Kampioen revolverschieten, ruiter te paard, gitarist in een band en bovenal een geboren charmeur. Een man die, als je naar zijn leeftijd vraagt, steevast '24' antwoordt, die zich ervoor schaamt dat hij tot de broze wereld van wit haar, katheters en looprekken behoort.

Niemans weet precies wat haar vader nodig heeft. Van zijn pgb schakelt ze naast reguliere verzorgenden twee mensen in van Vertrouetel je Ouders, een organisatie met hoogopgeleide hulpverleners die begeleiding op maat bieden.

"Mijn vader is dol op de aandacht van vrouwen. Ik heb er bij Vertrouetel je Ouders dus op aangestuurd twee vrouwen te vinden," zegt Mirjam. Zo krijgt haar vader welkijks bezoek van de zestigjarige Louise, die hem gezelschap houdt. Op een andere dag komt een violiste met wie hij samen muziek kan maken. "Ik zag hoe mijn vader opbloeide. Hij kon de heer zijn en beschouwde deze vrouwen als zijn vriendinnen. Dat heeft ertoe bijgedragen dat hij geleidelijk accepteerde dat hij werd verzorgd. De boosheid is verdwenen. Hij heeft nooit doorgehad dat ik ervoor betaalde. Ik wilde mijn vader niet confronteren met het feit dat hij dement werd."

Zelf fungeert Niemans als een soort manager van haar vader. Ze regelt alles. "Ik ging mee naar de dokter, het ziekenhuis, hielp met de verpleging, verzorgde de boodschappen en maaltijden, maakte roosters, onderhield mailcontact met hulpverleners. Ik vond het fijn om te kunnen doen, maar het putte me ook uit. Ik heb momenten gekend dat ik huilend thuiskwam, omdat het me te veel werd. Als mijn dochter vroeg waar ik nu weer heen ging, was het altijd: naar opa."

Vorig jaar november is haar vader uiteindelijk toch opgenomen in zorgcentrum De Open Hof. "Hij kreeg veel pijn. De huisartsen konden hem daarvan niet afhelpen. De verpleeghuisarts is daar gelukkig wél snel in geslaagd. Het werd ook te gevaarlijk. Er kwamen allerlei mensen bij hem aan de deur die hij gewoon binnenliet. Daar maakte ik me zorgen over. Gelukkig blijkt mijn vader het in De Open Hof naar zijn zin te hebben: hij komt helemaal los." Louise komt af en toe nog bij hem langs. Onbetaald, want de hulpverlening van Vertrouetel je Ouders is gestopt. "Als ze naast hem zit, vragen mensen soms: 'Is dat familie van u?' 'Nee, dat is mijn vriendin,' zegt mijn vader dan trots."

Altijd stand-by

Leerlingen herkennen inmiddels het deuntje van haar mobiele telefoon, die altijd aanstaat. "Dat is vanwege mijn moeder. Die is al heel oud, leg ik dan uit," vertelt Brigitte van Wageningen (57) die werkzaam is als docent. De ene keer gaat zo'n telefoontje om de afstandsbediening die het niet meer doet, dan weer heeft haar moeder zichzelf buitengesloten.

Van Wageningen is al meer dan tien jaar intensief betrokken bij de zorg voor haar 86-jarige dementerende moeder, die nog zelfstandig woont. "Een verpleeghuis is een schrikbeeld voor mijn moeder. Ze is een zogenoemde 'hulpweigeraar'. Zelfs hulp in de huishouding wil ze niet."

In de loop der jaren heeft Van Wageningen voor el-

kaar gekregen dat er in elk geval een sociaal verpleegkundige langskomt en dat Pieternel, een begeleidster van Vertrouetel je Ouders, haar af en toe helpt in het huishouden of een wandeling met haar maakt. Van harte ging dat aanvankelijk niet. "Toen ik Pieternel aan mijn moeder voorstelde, was ze boos en afwerend. Hulp had ze helemaal niet nodig, vond ze. We hebben dat haar toen toch min of meer opgedrongen. Nu laat ze het schoorvoetend toe." Die extra hulp was noodzakelijk om Van Wageningen en haar vriend Erik enigszins te kunnen ontlasten. "Ik heb een fulltimebaan en het lukte me niet steeds langs te gaan om dingen op te lossen."

Tegelijkertijd wil haar moeder van bemoeienis juist niets weten. Het gevolg is dat ze medicijnen niet inneemt, niet goed eet en de financiën niet op orde heeft. "Geregeld zie ik aanmaningen liggen, maar ik mag me er niet mee bemoeien. Ik heb aangeboden voor het eten een tafeltje-dek-je-service in te schakelen, maar dat wil ze niet. Meestal komt haar avondmaaltijd neer op gekookte groenten. Adviezen van diëtisten slaat ze in de wind."

Van Wageningen ervaart de zorg voor haar moeder als emotioneel zwaar. "Soms krijg je het gevoel dat je het nooit goed kunt doen. Dan bedenk ik dat het bij de dementie hoort. Ze geeft mij bijvoorbeeld overal de schuld van. Als ze iets kwijt is, heb ik het gedaan."

Ook merkt ze hoe bang haar moeder soms is. Niet alleen om tóch naar een verpleeghuis te moeten, maar ook om achtergelaten te worden. "Laatst waren we een weekje op vakantie en dan is ze van slag. Angstig dat we niet meer terug zullen komen. Ik vind het naar als ze zich zo voelt. We hebben dan ook besloten deze zomer niet weg te gaan."

Hoewel haar moeder steeds kwetsbaarder wordt, zal ze haar niet dwingen haar betrekkelijke zelfstandigheid op te geven. "Mijn moeder bracht in 1959 als gescheiden vrouw twee kinderen groot. Dat was in die tijd zeker niet makkelijk. Ze volgde een studie, begon een psychotherapiepraktijk, verdiende haar eigen geld en kocht een huis. Voor die zelfstandigheid heeft ze hard gevochten. Iemand met zo'n leven achter de rug stop je niet zomaar in een verpleeghuis."

www.vertroueteljeouders.nl

'Als mijn dochter vroeg waar ik nu weer heen ging, was het altijd: naar opa'

Pont

Emancipatie

Jet Bussemaker heeft zaterdag haar emancipatie-nota verstuurd. Daarin stelt ze dat vrouwen in Nederland te veel op de zak van hun man teren en dat dat voor hun ontwikkeling geen goede zaak is. Ze kreeg bijval (o.a. van Femke Halsema), maar ze kreeg ook veel tegengas. Juist veel vrouwen blijken zich er niet door aangesproken te voelen. De derde feministische golf lijkt dus wederom in de kiem gesmoord. De twee voorafgaande golven hebben duidelijk hun sporen in de maatschappij nagelaten, maar er is wellicht nog te weinig mis om echt een derde in beweging te krijgen.

De eerste feministische golf was een bijna militante beweging. In Engeland bijvoorbeeld stortte Emily Davison zich (4 juni precies honderd jaar geleden) tijdens een paardenrace voor het renpaard van King George. Volgens aanhangsters protesteerde ze daarmee tegen de positie van vrouwen in die tijd. De grootste opbrengst van die eerste golf was waarschijnlijk het stemrecht dat vrouwen kregen (in Nederland in 1917). Emily overleefde haar actie overigens niet, ze stierf vier dagen later in het ziekenhuis aan haar verwondingen.

Ongeveer vijftig jaar later speelde de tweede golf over Europa. Ook dat was een grote. Zo hadden vrouwen tot 1956 nog toestemming van hun man nodig om iets bij een postorderbedrijf te bestellen, een verzekering af te sluiten of een huis te kopen. Vrouwen waren volgens het wetboek 'handelingsonbekwaam', net zoals zwakzinnigen, gevangenen en kinderen dat voor het wetboek waren. Die ongelijkheid bracht toen terecht veel vrouwen op de

Met de derde feministische golf wil het maar niet lukken

been. De grootste opbrengst van die tweede golf was dat de zogenoemde vrouwelijke handelingsonbekwaamheid uit het wetboek verdween.

Maar met die derde golf wil het maar niet lukken. In 2007 schreef Cisca Dresselhuys al: 'Het aankondigen van de langverwachte derde golf is een gevaarlijke bezigheid; zodra die term valt, lijkt de mislukking in aantocht.'

Dat juist veel vrouwen nu tegen de emancipatie-nota van Bussemaker in het geweer komen, doet wederom vermoeden dat grote veranderingen voor vrouwen niet meer vanuit de feministische hoek te verwachten zijn. Misschien komt het omdat het feminisme als grote beweging voor vrouwen niet meer zo interessant is, maar in deze tijd – zoals zoveel dingen – veel individueler wordt beleefd. En dat ze zich daardoor niet meer door een minister laten vertellen dat hun individueel gekozen pad het juiste niet is.

Steven Pont